

Hpaji Byeng Ya Hte Dai Ni Na Ramma

Mungkan ga hta Karai Kasang gaw, tu matu, hkrung mahkrung ni yawng hpe hpan da ngut ai hpang she shinggyim masha hpe hpan ai re. Raiitm, hpang jahtum hpan ai wa she yawng hpe up lu ai gaw, hpaji a majaw rai nga ai. Hpaji nga ai hta shinggyim masha kaw chyu n re ai sha dusat ni kaw mung madang tsaw ai dusat ni hta gaw animal education nga ai lam hpe chye lu ai. Ga shadawn - U, Nyau, Sharaw, Hkanghkyi ni rai nga ai. Dusat hta mung hpaji rawng ai wa gaw n rawng ai wa hpe dang sha, roi sha nga ai. Dai hte maren, daini mungkan hta mung hpaji grau chye ai mungdan ni gaw naw gritnyem ai mungdan ni hpe masa lam amyum hku nna ka-up taw nga ai hpe mu lu ai. Hpaji ngu ai hpe anhte shinggyim masha ni de chyum masa hku yu yang, Adam yan Ewa kaw na hpang ai ngu mai tsun ai. Shan gaw hpa n chye galaw, azim sha nga taw ai ten sun ka-ang na namsi hpe sha dat ai hte suhprang wa ai hpe mu lu ai. HPAJI BYENG-YA hte daini na RAMMA Shagawng Brang Established 2015. Volume IV, No. I 2018 24 Hparat Panglai Journal Shinggyim masha gaw dusat hpe atsam marai hta n dep nga ai. Ga Shadawn - Gwi gaw shinggyim masha hta htam 500 jan sama hpe lu marawp ai, n-gun ja ai hta Magwi hpe n dep ai, kagat ai hta gumra hpe n dep ai, kahkyin dumdin ai lam hta Lagat hpe n dep ga ai. Dai zawn dawn jan ai lam law law nga tim, uphkan lu ai gaw hpaji a majaw, re. Dusat hte shinggyim masha shai hkat ai lam ni gaw, shinggyim masha hta hpaji hpe shada chye ginlen hkat ai, tsawm htap ai lam hpe chye galaw, chye hkam sha ai hte arawn alai nga ai lam ni rai nga ai. Hpaji ngu ai hpe adingtawkw lachyum hku tsun

yang jaw ai hte n jaw ai hpe ginghka chye ai nyan bawnu rai nga ai. Maga mi hku tsun ga nga yang mahkrum madup ginlen hkat ai re. Daini na mungkan gaw hpaji machye machyang hpe manu shadan ai mungkan re. Daini na kaba wa ai ramma ni tinang kungkyang ai (snr) tinang a dawn jan ai atsam lama ma hpe lata la nna galu kaba wa ra ai. Ga shadaw, hpun langai mi ading sha tu galu kaba tsawm wa na matu gaw hpun bawng ten hta bra taw nga ai. Shi lakung lakying ni hpe tsan kau ya ra nga ai. Tinang a pandung hpe asan pra pra mu chye ra ai. Daini na ramma ni a sakhkrung lam hta pandung n nga, pandung shamat kau ai ni law law rai nga ai. Dai zawn byin ai lam gaw makau grup yin a pyaw hpa lam ni hta kadawng bang mat ma ai majaw rai nga ai. Daini na Ramma ni tsa seng, hpalap seng, shawa nampun sun hkan e kamawng ai zawn laika dum hkan law yang gaw, mungdan a shawnglam gam maka grai tsawm htap wa na re. Laili laika hpe pyending shatai ra ga ai. "Pyending" ngu ai gaw Wan shachyi yang ningsin hpe jahkoi ya ai zawn laili laika mung

shinggyim masha hpe machye machyang ninghtoi jaw ya nga ai. Laili Laika gaw masha hkum shagu a matu hpaji machye machyang atsam ni hpe gawgap jat ya nga ai. Laili Laika tam sawk hti ai wa hte n hti ai wa gaw, ningmu shai kaba shai hkat nga ai. Dai hte maren, “Tsaw tsaw pyen ai U gaw tsan tsan mu ai” ngu ai ga malai hpa ramma ni shinggan laika law law hti hkaja ra nga ga ai. Nkau mi Nga lagaw hkang ram hta sha ing taw ai hka hpe nammukdara shadu kau chye ma ai. Tsun mayu ai gaw tinang kachyi mi chye tawn ai hpe sha grai chye dum mat ai hpe ngu mayu ai. Kalang mi na mabyin, Mare langai hta kasha ngu na wa gaw dakkasu jawng pat ten nta wa nga yang, kawa hpa tsun tim, “Wa nang hpa prat dep hpaji mung n chye me, nau hkum shaga” ngu chyu ninghkap hkap di ai da. Lana de mi hta Nga dumsu kasha langai Nga Ulawng shinggan hta pru taw nga ai majaw, Kawa gaw, kasha hpe Ulawng kata de jashawn na matu tsun wu ai. Dai shaloi Kasha (Dakkasu jawng la) wa gaw, Dumsu kasha a ana dun yang lahpre nna gumhtawn hprawng mat ai. Dai hpang maidang maga hku na bai kanawng yang mung dumsu kasha shi kam ai de hkawm mat ai. Ningmai kaw bai dun yang mung nhtang hku hkawm bai yak rai na gara hku mung Ulawng de n lu jashawn, salat hte grit rai nga lu ai da. Dai hpe mu ai kawa gaw ha... ha... nga mani let “Ma na lata layung hta mayen madit nna dumsu kasha a n-gup hta shachyawp dat u, shaloi na lata hpe chyu shadu na ra ai, dai hku na dun bang u” ngu tsun dat ai majaw, lu jashawn ai da. Dai hpang kaw na gaw kasha ngu na wa kawa hpe “Nang n chye ai” ngu ai ga n tsun ga mat nu ai da. Dai majaw, hpaji ngu ai mung shi shara hte shi nga chyalu re. Confucius tsun ai hte maren, “Masha gaw si wa ai ten du hkra lusha sha ra ai zawn, hpaji mung sharin la ra ai” ngu ga hpe myit dum ga. 2018 Volume IV, No. 1 Established 2015. Hparat Panglai Journal 25 Hpa lam hta ritim, byin mayu ai myit, myit katu ai, sharawng awng ai myit (Burning Desire) ngu ai she ahkyak nga ai. Greek myit sawn hpaji ninghkring rai nga ai Sukareti gaw BC380 ram hta Edin Muklum hta ram ram mying gumhkrawng nga lu ai. Lani mi hta La kasha langai gaw shi kaw sa nna, “Sara kaba, nang chye tawn ai hpaji yawng ngai hpe sharin ya rit” ngu wu ai. Shaloi Sara kaba gaw “nang hpaji ra ai i?” dai ma gaw, “re” ngu wu ai. “Nang hpaji teng ra yang gaw nye hpang hkan rit” ngu tsun let dai la kasha hpe hka kaba de woi sa wu ai. Hka kaw du yang ma hpe hka kau kaw shadun da wu ai. Dai hpang Sukareti gaw “Hka kata de atsawm yu u, hpa mu ai rai?” la kasha wa gaw yu nna, “Hpa n mu ai, sara kaba” “atsawm yu u”, ngu bai tsun ai majaw, la kasha wa gaw hka hte kahtep lu ai daram kahtep let shagum up di nna yu wu ai. Dai shaloi Sukareti gaw La kasha a baw hpe atsawm jum manat nna hka kata de dip tsing bat dat wu ai. La kasha wa gaw kadau

(lak) wu ai. Raitim, Sukareti gaw hka de n-gun hte dip bang tik tik di wu ai. Tsawm ra na ai hpang, jum da ai baw hpe dat dat wu ai. La kasha wa gaw n sa hpe ba shala sa let pawt wu ai, “nang hpa galaw ai! ngai hpe sat ai i?” ngu wu ai. Sukareti gaw “nang she hpaji ra ai nga?” bai ngu yang la kasha wa gaw loi mau let, “Sara kaba hka kata kaw rawng yang, nsa n lu sa si wa na rai nga ai” ngu wu ai. “Nang hka kata lup yang hpa ra a ta? “ la kasha wa gaw, “Nbung, nsa sa na matu nbung ra ai” ngu yang Sukareti gaw “atsawm matsing da u, hka de lup yang nbung hpe manu mana nang ra kadawn ai zawn, hpaji hpe ra yang bai sa wa rit, ya gaw nang naw wa nu” ngu dat ai. Dai mabyin hpe yu nna hpaji hpe anhte manu mana sharawng awng ai myit hte hkaja yang chyu sha awngdang na ga ai. Anhte W.P amyusha ni hpaji hpe manu chye shadan ra saga ai. Hpaji n chye ai wa gaw sut sin kaja n mai byin ai. Dai majaw, sahti kaba Bill Gate gaw shi kasha ni hpe sali wunli hku nna ja gumhpraw, arung arai n jaw ai sha, hpaji sali wunli sha jaw na lam chye lu ai. Dai hte maren, Asia kaw na rawt jat nga sai Mungdan ni rai nga ai Japan, Singapore, Hongkong, Dingda Korea hkan awngdang lam hpe lu la taw sai ramma ka-ang hkup jan gaw kanu kawa ni hku nna laika hti wa hkra shadut garum ya ai lam chye lu ai. Ga Shadawn - Ma ten hta laika kam hti wa hkra shanhte sa mayu ai shara de laika kaw shawng hti hkaja shangun nna she woi sa ai. Shanhte yu mayu ai sumla hkrung hpe raitim, laika kaw shawng hti hkaja nna she yu shangun ai. Nta laika dum hta mung Ma laili laika law law lu ma ai. Dai hte maren, English words ni kungkyang wa na matu SCRABBLE ni woi ginsup ai lam ni rai nga ai. Dai majaw, daini na Ramma ni htawmhpang rawt jat galu kaba kunghpan ai lam de sa wa lu na matu, laili laika gaw anhte a “MAHKRAI” nan rai nga ai law.

Credit – Shagawng Brang

#youth

#rvakachinservice